

WIESŁAW BAR OFMConv

KANONIZACJA O. ANTONIEGO
OD ŚW. ANNY GALVÃO
– PIERWSZEGO ŚWIĘTEGO URODZONEGO W BRAZYLII

Pielgrzymka papieża Benedykta XVI do Brazylii, w dniach od 9 do 14 maja 2007 r., pierwsza poza Europę, w swoim programie zawierała kanonizację bł. Antoniego od św. Anny Galvão. Chociaż podkreślano – m.in. we *Wprowadzeniu do Księgi liturgicznej Podróży Apostolskiej* – że pielgrzymka jest związana z inauguracją V Konferencji Biskupów Ameryki Łacińskiej i Karaibów (CELAM), to ważnym jej punktem była msza św. z kanonizacją celebrowana 11 maja w San Paulo na Campo di Marte. Użyto formularza o nowym Świętym oraz Modlitwę eucharystyczną V (akcentuje, że: Bóg kieruje swoim Kościołem; jest miłością; Jezus jest naszą drogą; wzywającym, byśmy stanowili jedno), w nawiązaniu zaś do celów kanonizacji *Wyznanie wiary* było połączone z odnowieniem przyrzeczeń chrztu świętego. Ta celebrowana była trzecią ceremonią kanonizacyjną za pontyfikatu Ojca św. Benedykta XVI, pierwszą poza Rzymem. Znaczenie jej dla Brazylijczyków było doniosłe nie tylko z uwagi na miejsce celebrowania, ale przede wszystkim ze względu na fakt, że zaliczony w poczet świętych Kościoła jest pierwszym Brazylijczykiem z urodzenia.

1. ŚWIĘCI I BŁOGOSŁAWIENI BRAZYLII W CIĄGU WIEKÓW

W czasie ośmiu aktów-celebracji w poczet błogosławionych zaliczonych zostało 78 osób, z tego 73 jako męczennicy; 5 z nich wpisano do katalogu świętych. Pierwszą grupę stanowili jezuici – 8 Hiszpanów i 32 Portugalczyków – męczennicy zamordowani w lipcu 1570 r. Dwaj z nich – Inácio de Azevedo oraz Diogo de Andrade – byli kapłanami; wśród 38 braci było 21 seminarzystów. Trwająca od trzech wieków opinia męczeństwa została potwierdzona przez papieża Piusa XI dekretem z 11 maja 1854 r. (tzw. beatyfikacja równoznaczna)¹.

28 stycznia 1934 r. papież Pius XI formalnym aktem² zgodził się na kult publiczny oddawany trzem jezuitom, kapłanom, misjonarzom w Brazylii, którzy oddali życie w południowej jej części w listopadzie 1628 r. Ojciec Roque Gonzales był Paragwajczykiem, zaś pozostali Hiszpanami. W poczet świętych wpisał ich Jan Paweł II w czasie pielgrzymki do Paragwaju, 16 maja 1988 r.³

Beatyfikowany 22 czerwca 1980 r. José de Anchieta pochodził z Teneryfy (Wyspy Kanaryjskie), wstąpił do jezuitów w Portugalii, wkrótce wyjechał do Brazylii, gdzie był katechistą, a 12 lat później przyjął święcenia kapłańskie. Zmarł w opinii świętości 9 czerwca 1597 r., po 44 latach misyjnej posługi⁴.

Amabile Lucia Visenteiner – w zakonie s. Paulina do Caração Agonizante de Jesus – urodziła się w Trento we Włoszech 16 grudnia 1865 r.; w wieku 10 lat wraz z rodzicami wyjechała do Brazylii; od młodości zajmowała się biednymi, pozyskała do tej pracy inne dziewczęta, w 1890 r. założyła szpitalik, a w 1895 r. biskup zatwierdził zgromadzenie zakonne Małych Sióstr Niepokalanego Poczęcia. Zmarła 9 lipca 1942 r. po wielu latach posługi

¹ *Decr. redintegrationis cultus ab immemorabili praestiti 11 mai 1854*. VAR.: 2793/86 et VAR.: 324/71; za: Congregatio de Causis Sanctorum, *Index ec Status Causarum*, Città del Vaticano 1999, p. 437.

² P i u s P P. XI, *Litterae Apostolicae. Venerabiles Servi Dei Rochus Gonzalez de Santa Cruz, Alfonsus Redriguez et Ioannes del Castilo, omnes e Societate Iesu Presbyteri beati renuntiat*, AAS 26(1934), series II, vol. I, p. 88-92.

³ I o a n n e s P a u l u s Pp. II, *Litterae Decretales „Nam si evangelizavero”*. *Beatorum Rochum González et socios martires sanctos esse decernitur et definiuntur*, AAS 83(1991) 449-452; zob. „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 9(1988), nr 6(103), s. 18-19.

⁴ Breve Beat.: AAS 73(1981) 253-258; I o a n n e s P a u l u s Pp. II, *Homiliae. II. In basilica Vaticana habita, occasione dolata Beatificationis Servorum Dei Iosephi de Anchieta, Mariae ab Incarnatione, Petri de Betancur, Francisci de Montomerency-Laval, Catharinae Tekakwitha*, AAS 72(1980) 597-602, n. 2.

w szkołach i szpitalach. Beatyfikował ją Jan Paweł II w czasie pielgrzymki do Brazylii, w Florianópolis, 18 października 1991 r.⁵; po zatwierdzeniu dekretu o cudzie 19 maja 2002 r. została kanonizowana⁶.

Pierwszym beatyfikowanym, który się urodził, pracował i umarł na ziemi brazylijskiej, był Antônio de Sant'Ana Galvão, franciszkanin, zaliczony do błogosławionych przez Jana Pawła II 25 października 1998 r., w czasie uroczystości w Rzymie⁷, kanonizowany 11 maja 2007 r.

Kolejna sprawa kanonizacyjna zakończona beatyfikacją obejmowała 30 osób – męczenników z Cunhau (16 lipca 1645) i Uruaçu (3 października 1645). Wśród nich najwięcej było Brazylijczyków – 27; ponadto Portugalczyk, Hiszpan i Francuz. Na ich kult publiczny zezwolił Jan Paweł II 5 marca 2000 r.⁸

Papież Benedykt XVI zaliczył do błogosławionych Kościoła – 15 czerwca 2006 r. – Eustaquio van Lieshout, Holendra, z Kongregacji Najświętszych Serc Jezusa i Maryi, misjonarza w Brazylii od 1925 r. aż do śmierci, która nastąpiła 30 sierpnia 1943 r.

Pół roku później – 5 listopada – do ich grona dołączony został augustianin – ks. Mariano De La Mata Aparicio, z urodzenia Hiszpan, który w wieku 25 lat, wkrótce po święceniach, 21 sierpnia 1931 r. podjął misyjną posługę w Brazylii; trwała ponad pół wieku – do 5 kwietnia 1983 r.

Do tych ośmiu spraw kanonizacyjnych, dotyczących 78 osób, dodać należy trzy obejmujące cztery osoby, których beatyfikacje przeprowadzono już po kanonizacji o. Antoniego. Dnia 20 października w Tubarao (SC) beatyfikowana została Albertina Berkenbrock, Brazylijka, świecka, która poniosła śmierć w obronie czystości 15 czerwca 1932 r., w wieku 13 lat. W następnym dniu, w Frederico Westphalen (RS), odbyła się uroczystość beatyfikacyjna o. Manuela Gomeza Gonzaleza, Hiszpana, i Brazylijczyka Adília Daroncha, zamordowanych 21 maja 1924 r. k. Jeifao Mindo. Grupę męczenników powiększyła

⁵ Breve Beat.: AAS 84(1992) 949-951; zob. „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 11(1991), nr 11(137), s. 23-25.

⁶ I o a n n e s P a u l u s P p. II, *Litterae Decretalis quibus Paulinae a Corde Iesu Agonizante Sanctorum honores decernuntur*, AAS 95(2003) 161-163.

⁷ I o a n n e s P a u l u s P p. II, *Litterae Apostolicae. II. Venerabili Dei Servo Antonio a Sancta Anna Beatorum honores*, AAS 91(1999) 856-857; I o a n n e s P a u l u s P p. II, *Homilia. In beatificatione quattuor servorum Dei*, AAS 91(1999) 347-351.

⁸ I o a n n e s P a u l u s P p. II, *Homiliae. II. In foro Sancti Petri habita in beatificatione plurium servorum Dei*, AAS 92(2000) 580-584; zob. „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 21(2000), nr 4(222), s. 34-38.

– 2 grudnia w São Salvador da Bahia – s. Lindalva Justo de Oliveira ze Zgromadzenia Córek Miłosierdzia św. Wincentego à Paolo, Brazylijka zamordowana 9 kwietnia 1993 r., w wieku 40 lat, zwana „brazylijską Marią Goretti”⁹.

Po przeprowadzeniu 11 spraw kanonizacyjnych, chwałą ołtarzy cieszą się 82 osoby, z tego pięciorgu przynależy kult świętych.

2. RYS BIOGRAFICZNY

Antoni urodził się w 1739 r. w Guaratinguetá, w stanie São Paulo, diecezji Rio de Janeiro (od 1745 r. w diecezji São Paulo). Ojciec Antônio Galvão de França był emigrantem portugalskim, kupcem. Z żoną Isabel Leite de Barros, z rodu cieszącego się prestiżem społecznym i wpływami politycznymi, miał 11 dzieci; był tercjarzem franciszkańskim i karmelitańskim. W dużym, bogatym domu Antoni pobierał też pierwszą formację. W wieku 13 lat rozpoczął naukę w Colégio de Belém, prowadzonym przez jezuitów; uczył się tam już jego brat José. Ukończył je w 1756 r. i zamierzał dołączyć do jezuitów. Jednak za radą ojca wstąpił do franciszkanów zreformowanych przez Piotra z Alcantary, zwanych bosymi, którzy mieli konwent w Taubaté, niezbyt odległym od rodzinnej miejscowości. Ostatecznie w wieku 21 lat – 15 kwietnia 1760 r. – rozpoczął nowicjat w Rio de Janeiro, w klasztorze św. Bonawentury, czyniąc wielkie postępy duchowe, co odnotowano w księdze „Religiosos Brasileiros”. 16 kwietnia 1761 r. złożył profesję wieczystą. Wielkie zaufanie przełożonych wobec młodego franciszkanina wyraziło się m.in. w tym, że już 11 lipca 1762 r. pozwolono mu przyjąć święcenia kapłańskie.

Po nich został przeniesiony do klasztoru św. Franciszka w São Paulo, by kontynuować studia filozoficzno-teologiczne (do 1768 r.) i wdrażać się do posługi duszpasterskiej; był spowiednikiem, kaznodzieją, furtianem klasztoru. Zgodnie z ówczesnym silnym nurtem w duchowości franciszkańskiej – dysputy nad Niepokalanym Poczęciem Maryi – 9 listopada 1766 r. dokonał aktu całkowitego oddania się Matce Pana.

Od 1769 r. powierzono mu kierownictwo duchowe członkiń stowarzyszenia pobożnych kobiet Recolhidas de Santa Teresa. W Recolhimento – domu rekolekcyjnym, w którym mieszkały – poznał s. Helenę Marię od Ducha Świętego

⁹ www.vatican.va/news_servicies/liturgya/saints/index_blessedZit.html [26.08.2008].

(Irma Helena Maria do Espírito Santo), kobietę modlitwy, zdrowej pobożności, która miała objawienie założenia nowej wspólnoty. Ojciec Antoni, po zasięgnięciu opinii wielu osób w sprawie tego objawienia, założył nową wspólnotę Recolhimento de Nossa Senhora de Conceição da Divina Providência (Stowarzyszenie Poczęcia Naszej Pani z Opatrzności Bożej). Wspólnota oficjalnie została ufundowana 2 lutego 1774 r. Matka Helena zamierzała kształtować ją, opierając się na doświadczeniu duchowości karmelitańskiej, jak to sugerowała nazwa domu. Jednak biskup São Paulo, franciszkanin, zaangażowany w dysputę i obronę Niepokalanej, skierował ją ku koncepcjonistkom, zatwierdzonym przez papieża Juliusza II w 1511 r. Początkowo był to dom skupiający dziewczęta, prowadzące życie na wzór zakonnic, ale bez ślubów. Wiązało się to z ówczesnym prawem uzależniającym zgodę na nową fundację od *placet regio*. Marques de Pombal polecił nawet zamknąć Recolhimento, ale wskutek sprzeciwu wiernych, biskupa, miesiąc później zostało ponownie otwarte.

Po śmierci Matki Heleny – 23 lutego 1775 r. – na o. Antoniego spadła odpowiedzialność za nową wspólnotę; przyjął ją i wypełniał z wielkim oddaniem; dla jej lepszej organizacji napisał statut; był on nie tylko narzędziem do podniesienia dyscypliny, ale przewodnikiem życia wewnętrznego wspólnoty, dla której był „prawdziwym ojcem i mistrzem”. To najważniejsze z pism o. Antoniego, w którym wyraziła się też jego osobowość. Biskup zatwierdził statut i pozwolił członkiniom stowarzyszenia składać śluby, o ile zamieszkują w domu zakonnym. W 1929 r. Recolhimento zostało przekształcone w monastyr, włączony do Zakonu Niepokalanego Poczęcia (franciszkanek koncepcjonistek).

Wielka liczba powołań do wspólnoty zrodziła konieczność rozbudowy domu rekolekcyjnego. Antoni podjął się tego zadania i w ciągu 14 lat wznosił nowy dom (1774-1788), a w ciągu kolejnych 14 (1788-1802) zbudował kościół, oddany do kultu 15 sierpnia 1802 r. Wnet mówiono, że dzieło to „materializuje geniusz i świętość Brata Galvão”. Współcześnie, zwane „Mosteiro da Luz” (Monastyr Światła), zostało zaliczone przez UNESCO do dziedzictwa kulturalnego ludzkości (w 1988 r.). Brat Antoni, na prośbę Związków Zawodowych Architektów Cywilnych z terenu archidiecezji São Paulo, został ustanowiony ich patronem.

Dostrzegając znaczenie nowej wspólnoty, zamieszkującej w tym konwencie, w 1811 r. biskup São Paulo poprosił o założenie nowego Recolhimento w Sorocaba. Ojciec Antoni zadanie to wypełnił w ciągu 11 miesięcy (ufundował Recolhimento de Santa Clara).

W czasie posługi stowarzyszeniu o. Antoniemu powierzano również odpowiedzialne zadania w ramach zakonu, które podejmował w pełnym posłuszeństwie, choć z trudem mógł wypełniać dotychczasową posługę. Gdy w 1781 r. został mianowany mistrzem nowicjatu w Rio de Janeiro, by dzielił się swym głębokim życiem duchowym i doświadczeniem apostołskim z kandydatami do zakonu, biskup chcąc go mieć nadal w São Paulo, pisał do prowincjała, że wierni tej diecezji zwą go „świętym”, a dzieła, które prowadzi, będą zagrożone. Podobnie wносиła Izba Miejska, wskazując, że jest bardzo potrzebny dla zakonnic z „Luz”, miasta, stanu – Antoni, „człowiek pokoju i miłosierdzia”. Był znany jako mąż głębokiej i skutecznej modlitwy, gdy proszono go o nią, zwłaszcza w chorobach; objawiły się fenomeny mistyczne, ekstazy, bilokacje. W latach 1798 i 1801 był wybierany gwardianem – przełożonym wspólnoty w São Paulo, w 1802 r. mianowany definitorem, a w 1808 – wizytatorem generalnym i przewodniczącym kapituły.

Po wypełnieniu zadania w Sorocaba, w 1811 r., wrócił do klasztoru w São Paulo, po czym za zgodą przełożonych zamieszkał w macierzystym Recolhimento instytutu, oddając się posłudze spowiednika, kierownika duchowego, w duchu wielkiej miłości. Tam też 23 grudnia 1822 r., w roku narodzin niepodległego państwa Brazylii, o godz. 10, zaopatrzony sakramentami świętymi, w otoczeniu gwardiana, braci i kapłanów diecezjalnych, zmarł w opinii świętości.

Pochowany został w Capela-Mor kościoła, który zbudował. Umieszczono tam tablicę: „Aqui jaz Frei Antônio de Sant’Ana Galvão, ínclito fundador e reitor desta casa religiosa, que tendo sua alma sempre em suas mãos, placidamente faleceu no Senhor no dia 23 de dezembro do ano de 1822” (Tu leży brat Antoni od św. Anny Galvão, m.in. fundator i rektor tego domu zakonnego, który miał zawsze duszę na swych dłoniach, chwalebnie zasnął w Panu 23 grudnia 1822 r.).

3. DROGA DO CHWAŁY OŁTARZY

Opinia świętości nasiliła się jeszcze po śmierci. O jej głębokich korzeniach świadczy już to, że ciągle trwała, wzrastała, rozszerzała się jej zasięg. W efekcie, ponad 100 lat po śmierci o. Antoniego, w 1934 r. ks. Martins Ladeira, archiprezbiter katedry w São Paulo, rozpoczął gromadzenie dowodów potrzebnych dla ewentualnego rozpoczęcia procesu. Cztery lata później przeorysza (ksieni) Mosteiro da Luz (Monasteru Światła) skierowała do biskupa

São Paulo prośbę o rozpoczęcie sprawy beatyfikacyjnej. Arcybiskup Duarte Leopoldo e Silva 5 czerwca 1938 r. zaakceptował tę prośbę i aprobował o. Adalberto Ortmanna OFM jako postulatora sprawy. W ciągu dwóch lat tej posługi zgromadził on dokumenty oraz świadectwa siostr z klasztoru. Ludzie odpowiedzialni za sprawę umierali, ale opinia świętości Sługi Bożego trwała, zatem podejmowano inicjatywy kontynuowania sprawy – w 1949 i 1969 r., ale dopiero w 1983 r. głębsze studium przeprowadził o. Desidério Kalverkamp OFM; tej pracy nie mógł kontynuować wskutek poważnej choroby.

Bieg sprawy przyspieszyło podjęcie jej przez nową przeoryszę Mosteiro da Luz – matkę Ruth Baggio – która przedstawiła stan sprawy arcybiskupowi São Paulo, kard. Paulo Evaristo Arns. W efekcie w tym samym roku – 1990 – otrzymała *Nihil obstat* (Prot. 1765). Postulatorem sprawy został franciszkanin konwentualny (OFMConv) o. Antonio Ricciardi¹⁰. Już w roku następnym, po przeprowadzeniu dodatkowego dochodzenia odnośnie do aktualnego stanu opinii świętości i skompletowaniu dokumentacji, został zamknięty diecezjalny etap procesu i akta przekazano do Rzymu. Po wydaniu przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych dekretu o ważności tej fazy postępowania mianowany został relator. Z uwagi na historyczny charakter sprawy zadanie to powierzono doktorowi historii Kościoła – o. Cristoforo Bove OFMConv. W 1993 r. przedstawiono *Positio super virtutibus et fama sanctitatis* [*Pozycję o cnotach heroicznych i opinii świętości*]. W 1994 r. zmarł postulator o. Ricciardi, zastąpiła go s. Célia B. Cadornin, dotychczas wicepostulatrix w sprawie.

Positio pozytywnie ocenili konsultorzy historycy, którzy wypowiedzieli się na temat naukowej wartości opracowania oraz jego wystarczalności do zamierzonych wyników. Dnia 9 lipca 1996 r. podobnie wypowiedzieli się konsultorzy teolodzy, studiujący *Positio* pod kątem teologicznym, poszukując odpowiedzi na pytania: czy udowodniono istnienie opinii świętości?; jeśli tak, to czy ma ona solidny fundament w cnotliwym życiu Sługi Bożego? Pozytywne stanowisko teologów podzielili kardynałowie i biskupi członkowie Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w czasie zebrania zwyczajnego – 7 grudnia 1996 r.; zaś 8 kwietnia 1997 r. papież Jan Paweł II polecił promulgować dekret o heroiczności cnot Czcigodnego Sługi Bożego¹¹. Podkreślono w nim po-

¹⁰ Ten sam, który prowadził proces kanonizacyjny o. Maksymiliana Marii Kolbego.

¹¹ Congregatio de Causis Sanctorum, *Sancti Pauli in Brasilia. Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Antonii a Sancta Anna (in saec.: Antonii Galvão de França) sacerdotis professi ordinis Fratrum Minorum Alcantarinorum (seu Discalceatorum) fundatoris monasterii Sororum Conceptionistarum (1793-1822). Decretum Super Virtutibus*, AAS 90(1998) 51-53.

bożność eucharystyczną Sługi Bożego, jego nabożeństwo do Chrystusa Ukrzyżowanego, Maryi Dziewicy Niepokalanej, wiarę w Bożą Opatrzność, zapal apostolski, opiekę nad chorymi na duszy i ciele, obolałych, troskę o godzenie zwaśnionych w rodzinach. Wskazano o. Antoniego jako budujący przykład cnoty czystości, sprawiedliwości, męstwa, oddania w czynieniu wszystkiego na Chwałę Boga i dla dobra dusz¹².

W tym samym czasie toczył się proces o udowodnienie cudu, wymaganego do beatyfikacji wyznawców. Siostra Célia B. Cadorin, postulatrix, przeglądała ok. 5 tys. opisów łask szczególnych przypisywanych przez wiernych orędownictwu Sługi Bożego, a złożonych w klasztorze da Luz. Ponad 60 proc. dotyczyło wyzdrowienia z chorób nowotworowych, w dalszej kolejności chorób dróg moczowych oraz problemów z porodami zagrażającymi życiu dziecka lub matki.

Spośród tych podziękowań postulatrix wybrała do badania przypadek Danieli Krystyny (Daniela Cristina) da Silva. Dziewczynka, urodzona 9 marca 1986 r. była słabego zdrowia. W maju 1990 r. z powodu komplikacji oskrzelowo-płucnych została umieszczona w szpitalu, gdzie była leczona antybiotykami. Po hospitalizacji wróciła do domu. Jednak w nocy 24 maja pediatra ponownie skierował ją do szpitala. Trafiła na oddział intensywnej terapii, gdyż stan był bardzo ciężki. Znajdowała się w śpiączce, stwierdzono niewydolność krążenia po zaburzeniach w funkcjonowaniu nerek, wątroby (ostre zapalenie, zakażenie typu A). Matka Jacira zeznała: „Lekarze powiedzieli, że pozostaje już tylko liczyć na cud. Modliłam się i moja siostra, czuwaliśmy przy niej, przyniosłam też mej córce «pastylki Galvão»”¹³. W stanie „przejęcia” pozostawała 13 dni (od 25 maja do 7 czerwca 1990 r.); po nagłym zwrocie opuściła w dobrym stanie szpital 21 czerwca jako wyleczona; nie było też nawrotu choroby.

W czasie procesu w fazie diecezjalnej trwającej od 1994 r., w 1995 r. pediatra – która towarzyszyła uzdrowionej od początku – zeznała, że badana 4 sierpnia tego roku znajdowała się w doskonałym stanie fizycznym i mentalnym; wyraziła też pogląd, że „bez interwencji boskiej nie byłoby możliwe uzdrowienie, szybkie i trwałe”. Wykazano też, że modlitwy o uratowanie dziewczynki – przyzywając orędownictwa Frei Galvão – zanosili nie tylko rodzice, ale też krewni, sąsiedzi i siostry z Mosteiro da Luz. Matka zeznała,

¹² Tamże, s. 53.

¹³ Tak nazywano akt strzelisty – „Po narodzeniu Syna Bożego pozostałaś nietknięta; Matko Boża wstawiaj się za nami” – napisany na papierze ryżowym.

że była tak pewna tego orędownictwa, że zabrawszy małą ze szpitala (Hospital Emilio Ribas), zawiozła ją bezpośrednio do grobu Brata Galvão w klasztorze da Luz, a później zorganizowała modlitwne spotkanie, by podziękować Bogu za uratowanie córki.

Przedstawiony przypadek został pozytywnie zaopiniowany przez biegłych lekarzy. Dnia 9 marca 1997 r. konsulta medyczna jednomyślnie uznała, że zdarzenie nie jest wyłumaczalne w świetle wiedzy medycznej, a uzdrowienie było nagłe, kompletne, trwałe. Konsulta teologiczna 20 czerwca tego roku stwierdziła, że uzdrowienie było ściśle związane z modlitwą za wstawieniem Sługi Bożego. Podobnie wypowiedzieli się uczestnicy zebrania zwyczajnego kardynałów i biskupów członków Kongregacji, zebrani 17 lutego 1998 r.; ich wnioski zaakceptował Jan Paweł II, zlecając wydanie dekretu o cudzie (6 kwietnia 1998 r.)¹⁴. Stał się on bramą dla wyznaczenia daty ceremonii beatyfikacyjnej.

Miała ona miejsce na placu św. Piotra w Rzymie – 25 października 1998 r. W okolicznościowej homilii Jan Paweł II ukazał nowych błogosławionych¹⁵ jako ewangelicznych „maluczkich”, ludzi modlitwy. W odniesieniu do bł. Antoniego od św. Anny Galvão, papież nawiązał do słów z listu św. Pawła do Tymoteusza, w którym podsumował swą posługę, wyrażając swe zaufanie do Chrystusa: „Pan stanął przy mnie i wzmocnił mię, żeby się przeze mnie dopełniło głoszenie [Ewangelii]” (2 Tm 4,17), podkreślając, że słowa te „trafnie opisują życie brata Antoniego [...] który pragnął zrealizować swoją konsekrację zakonną, opiekując się z miłością i oddaniem ludźmi strapiionymi i cierpiącymi oraz niewolnikami w Brazylii swojej epoki”. Jan Paweł II podkreślił „trwałe, dobroczynne oddziaływanie potężnych energii ewangelizacyjnych, jakie Duch Święty wzbudza aż do dnia dzisiejszego w wielu sercach za sprawą brata Galvão [...] człowieka pokoju i miłosierdzia”. Wskazał też na „owocną działalność pobożnych stowarzyszeń, założonych przez

¹⁴ Congregatio de Causis Sanctorum, *Sancti Pauli in Brasilia. Beatificationis [...]. Decretum Super Miraculo*, AAS 91(1999) 119-121. W sentencji Dekretu czytamy: *Beatissimus Pater declaravit: Constare de miraculo de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Antonio a Sancta Anna (in saec.: Antonio Galvão de França), Sacerdote professo Ordinis Fratrum Minorum Alcantarinorum (seu Discalceatorum), Fundatore Monasterii Sororum Conceptionistarum, videlicet de rapidissima, completa ac stabili sanatione puellulae Danielae Christinae da Silva ab 'epatite fulminante da virus A con encefalopatia, insufficiencia renale acuta, sepsi'*. Tamże, s. 120.

¹⁵ Oprócz o. Antoniego w poczet błogosławionych zostali wtedy zaliczeni: ks. Zefiryn Agostini, ks. Faustyn Miguez, pijar oraz s. Teodora Guerin ze Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej.

Błogosławionego pod wezwaniem Maryi i Opatrzności Bożej”¹⁶; w tym się wyraża – m.in. – aktualność sprawy do Kościoła weryfikowana już na etapie przygotowania do procesu.

W 2004 r. Monaster Światła otrzymał informację od Sandry Grossi de Almeida o łasce otrzymanej za wstawiennictwem bł. Antoniego w 1999 r. Kobieta, mieszkająca wówczas w Brasilia, samoistnie poroniła troje dzieci w latach 1993 i 1994 r. Powodem była niewykształcona macica, w której dziecko nie mogło się rozwijać dłużej niż 4 miesiące. Stan ten nie mógł być naprawiony ani farmakologicznie, ani chirurgicznie. Zdecydowała się na adopcję dziewczynki. Jednakże w roku 1999 w klinice Maternidade Pro Matre Paulista porodziła syna, ochrzczonego później imieniem Enzo. Po zajściu w ciążę, za radą przyjaciółki matki, polecała się opiece Frei Galvão, przyjmując „pastylki”; modliła się cała rodzina. Lekarze widząc stan ciąży, uznawali to za „ludzenie się”, a ciążę uważali za zagrażającą także życiu matki. Położna, lekarz ginekolog Vera Lucia Delascio Lopes – prowadząca Sandrę – stwierdziła, że z medycznego punktu widzenia przebieg ciąży i narodzenie Enzo jest niewytłumaczalne; jej ciąża nie powinna przetrwać minimalnego wieku 28 tygodni. „Pastylki Galvão” są według niej placebo; jednak w zależności od pacjenta mogą mu pomóc, wzmacniając determinację; siła przekonania może leczyć człowieka, stwierdziła lekarka.

Wbrew ocenie medycznej Sandra donosiła dziecko do 32. tygodnia, po czym nastąpił poród przez cesarskie cięcie – 11 grudnia 1999 r. Noworodek ważył prawie 2 kg (dokładnie: 1995 gr) i mierzył 42 cm, był „fioletowy”, ale dobrego zdrowia. Nagle wystąpiła niewydolność oddechowa z „doenca das membranas hialinas” czwartego stopnia, zagrażająca życiu. Jednak następnego dnia dziecko nie miało żadnych oznak wstrząsu. Odwrot sinicy i wymagany rozwój, który normalnie trwa kilka tygodni, był nagły i dziecko opuściło nazajutrz inkubator. Lekarka bardzo emocjonalnie przeżywająca ten poród uznała, że był on wyjątkowy wśród osiemnastu tysięcy, jakich była świadkiem w jej trzydziestoletniej praktyce zawodowej.

W lipcu 2004 r. arcybiskup São Paulo, właściwy ze względu na miejsce zdarzenia, ustanowił trybunał działający zgodnie z Konstytucją apostolską *Divinus perfectionis magister* oraz *Normami* Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych z 7 lutego 1983 r., po czym akta zostały przekazane do Rzymu; waż-

¹⁶ J a n P a w e ł II, *Milowali Boga i służyli Mu całym sercem. Homilia wygłoszona podczas Mszy św. beatyfikacyjnej*, „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 20(1990), nr 1(209), s. 33-34.

ność tej fazy postępowania potwierdziła Kongregacja w październiku 2004 r. Przystąpiono do opracowania *Positio super miraculo*. Dnia 18 stycznia 2006 r. konsultorzy medycy zgodnie uznali, że przedstawiony im fakt „nie jest wytłumaczalny w świetle wiedzy medycznej, aktualnego stanu nauki”, 13 lipca tego roku konsulta teologów uznała, że jest to przypadek cudowny, co potwierdzili kardynałowie i biskupi członkowie Kongregacji na zebraniu plenarnym 12 grudnia 2006 r. Cztery dni później papież Benedykt XVI polecił promulgować dekret o cudzie za przyczyną bł. Brata Galvão. Na konsystorzu 23 lutego 2007 r. papież ogłosił zaliczenie go w poczet świętych Kościoła katolickiego i wyznaczono datę uroczystości kanonizacyjnych¹⁷.

Odbyły się one 11 maja br. w obecności ok. 1,2 miliona wiernych zgromadzonych na Polach Marsowych São Paulo, zgodnie z życzeniem Konferencji Episkopatu Brazylii, wyrażonym w liście do papieża, zredagowanym w czasie zgromadzenia w Itaici w 2005 r.¹⁸

Po powitaniu przez arcybiskupa São Paulo, przedstawieniu prośby o kanonizację wraz z rysem biograficznym o. Antoniego przez prefekta Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, w asyście postulatorki sprawy, odśpiewaniu litanii do Wszystkich Świętych, papież wygłosił uroczystą formułę:

Na chwałę Trójcy Przenajświętszej, dla wywyższenia wiary katolickiej i wzrostu życia chrześcijańskiego, autorytetem Naszego Pana Jezusa Chrystusa, Świętych Apostołów Piotra i Pawła, i naszym, po długim namyśle, przyzwawszy wielokrotnie pomocy Boga, za zgodą naszych braci w biskupstwie, deklarujemy i ogłaszamy świętym błogosławionego Antoniego od św. Anny Galvão, i wpisujemy go do Wykazu Świętych, i postanawiamy, by w całym Kościele był czczony między świętymi. W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

Papież Benedykt XVI w homilii podkreślił m.in. postawę adoracji Najświętszego Sakramentu w życiu św. Antoniego, z której płynęło jego orędzie i świadectwo zaprowadzającego pokój, oraz sławę jego wielkiej miłości, która nie znała granic.

Znamienny jest przykład br. Galvão, który zawsze był gotowy służyć ludziom pomocą, ilekroć się do niego zwracali. Słynął jako doradca, przywracał pokój duszom i rodzinom, darzył szczególną miłością ubogich i chorych. Dzięki swej gorliwości, mądrości i roztropności był bardzo cenionym spowiednikiem. [...] jakże piękny wzór do naśladowania pozo-

¹⁷ C.B. Cadorin, *Passos da Causa de Beatificação de Frei Galvão*: www.visitadopapa.org.br [7.05.2007].

¹⁸ Odilo Scherer, *Fray Antonio Galvão: Discípulo y Misionero de Jesucristo*: www.celam.org [12.05.2007].

stawił nam br. Galvão! Jakże aktualne wydają się nam, żyjącym w epoce szerzącego się hedonizmu, słowa formuły jego konsekracji: 'Zabierz mi raczej życie, niżbym miał obrazić Twego Syna, mój Panie!'. Są to mocne słowa, wypowiedziane przez człowieka o żarliwej duszy. Słowa, które powinny określać zwyczajne życie każdego chrześcijanina, bez względu na to, czy jest osobą konsekrowaną, czy też nie, i budzić pragnienie dochowania wierności Bogu zarówno w małżeństwie, jak i poza nim. Świat potrzebuje przejrzystego świadectwa życia, jasnych dusz, umysłów odznaczających się prostotą, które nie chcą być przedmiotami zaspokajania przyjemności¹⁹.

Aktualność postaci podkreślał nie tylko papież w czasie mszy św. kanonizacyjnej. Uczynił to też 13 maja – przewodniczący Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej w czasie powitania papieża w Aparecida; jej związek z tematyką obrad ukazał wcześniej w specjalnym liście sekretarz generalny Konferencji Narodowej Biskupów Brazylii. Dodać trzeba, że w aktach przygotowujących do tej konferencji przywoływano wielokrotnie postacie świętych i błogosławionych kontynentu.

*

Przedstawiony został katalog świętych i błogosławionych Brazylii; bardziej szczegółowo zaś postać ostatnio kanonizowanego, piątego w kolejności, ale pierwszego urodzonego w granicach państwa Brazylii. Ojciec Antoni otworzył prawie 10 lat temu (w 1998 r.) listę beatyfikowanych urodzonych na tej ziemi, a później były kolejne, tak samo jest teraz – otwiera listę kanonizowanych Brazylijczyków.

Podkreślić też należy zaangażowanie – przede wszystkim wiernych świeccich – w sprawy kanonizacyjne, czego wyraz mieliśmy 10 maja 2007 r. w czasie wizyty papieża w pałacu prezydenckim. W czasie tego spotkania małżonka prezydenta Lula wręczyła Benedyktowi XVI manuskrypt książki *Santos do Brasil – canonização e biografias de mulheres e homnes que viveram em terras brasileiras* [*Święci Brazylii – kanonizacje i biografie kobiet i mężczyzn, którzy żyli na ziemi brazylijskiej*].

Na podstawie kryterium aktualności i zakresu opinii świętości, w dziele tym zawarto: biografie 60 osób, których sprawy kanonizacyjne zostały zakończone ostatnio lub są w toku; 30 spraw, które mogą być otwarte; 61 biografii

¹⁹ *Franciszkański charyzmat, którym żył w duchu Ewangelii, wydal wspaniałe owoce. Msza św. z okazji kanonizacji br. Antoniego od św. Anny Galvão*, „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 28(2007), nr 7-8 (295), s. 21-24.

osób od początku ewangelizacji tych ziem po dziś, których opinia świętości istnieje, ale obecnie nie ma projektu rozpoczęcia sprawy.

Plan zainicjowała pisarka Eva Luzia. Uważa go za owoc natchnienia za sprawą św. Frei, gdyż powstał w czasie pracy nad jej książką *Novena das Pilulas de Beato Frei Galvão* (2003; 2 ed. 2007). Po czterech latach gromadzenia dokumentacji wynik badań przekazano najpierw Ojcu Świętemu.

CANONISATION OF FR. ANTONIO DE SANT'ANA GALVÃO –
THE FIRST SAINT BORN IN BRAZIL

S u m m a r y

On 11 May 2007, Pope Benedict XVI canonised the first Brazilian who was born in Brazil. The article presents: a catalogue of the saints and blessed of Brazil, the portrait (especially spiritual one) of Antonio Galvão, the course of the canonisation process, and the significance of the new saint for the Universal Church and Brazil in the context of the files of the process and papal homilies.

The Author also presents the process declaring the Servant of God heroic in virtue, inquiries into miracles required for beatification and canonisation. The adopted mode of presentation is to serve educational purposes in the area of Canon Law.

The activity of the laity in the process of gathering the body of evidence for Antonio's sanctity is emphasised, both in this case and many others, which are in progress or in postulancy.

Translated by Tomasz Palkowski

Słowa kluczowe: kanonizacja, proces, święty, cud, Brazylia.

Key words: canonisation, process, saint, miracle, Brazil.